N°. 362. **DE GRONDWET.** 1854.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . *f* 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . „ 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van *f* 1, het zegelregt daaronder begrepen.

DINGSDAG 25 JULIJ.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten M. Schooneveld en Zoon, Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet. Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . *f* 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . „ 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement *f* 70, Ned. Cour.

De landrente.

VI.

Aannemende dat het mogelijk is binnen een bepaalden tijd billijke grondslagen vast te stellen, ook dan nog schijnt de nu voorgeschrevene wijze zeer bedenkelijk.

1°. *In verband met het voorafgaande art.* 61: dit art. belast den Gouverneur-Generaal met de zorg, dat geene belastingen *geheven* worden, dan die bij de algemeene verordeningen zijn bepaald. Dit art. op zich zelf beschouwd, zou doen denken, 1°. dat alle belastingen moeten blijven geheven worden; 2°. dat dit moet geschieden op de wijze en tot het bedrag, bij algemeene verordening bepaald; 3°. dat geene andere belastingen geheven mogen worden. Doch in art. 62 worden omtrent de landrente twee afzonderlijke bepalingen gemaakt, 1°. dat worde *voortgegaan* met die heffing, en wel 2°. volgens den gemeentelijken aanslag.

Wij vragen: vernietigen die beide uitzonderingen niet grootendeels het in art. 61 gestelde beginsel?

Voor de landrente wordt bepaald, dat met de heffing zal worden *voortgegaan;* het algemeen voorschrift van art. 61 houdt dus niet in de verpligting, om met de heffing van alle de andere belastingen *voort te gaan;* heeft de Gouverneur-Generaal dan de magt, om de heffing van alle andere belastingen te schorsen of te doen ophouden?

Voor de landrente wordt bepaald, dat zij volgens den gemeentelijken, dat is volgens den *bestaanden*, aanslag zal geheven worden; het algemeen voorschrift van art. 61 houdt dus niet in de verpligting, om alle de andere belastingen volgens de nu *bestaande* wijze te heffen; heeft de Gouverneur-Generaal dan de magt, om alle andere belastingen volgens een anderen, nu nog niet bestaanden, aanslag te doen heffen?

Wat bepaalt art. 61, zoo als het door art. 62 beperkt is, dan nu eigenlijk? Naar het schijnt alleen het *bedrag* der belasting; de Gouverneur-Generaal zal geene belasting tot een hooger of tot een lager bedrag kunnen doen heffen; maar hij zal de heffing van elke andere belasting geheel kunnen doen ophouden, den aanslag en de wijze van heffing kunnen veranderen.

Naar ons inzien is de bepaling van art. 61, door de uitzonderingen in art. 62, geheel negatief geworden. Met bescheidenheid geven wij in bedenking, of het niet raadzaam is in art. 61 ook het positieve voorschrift op te nemen, dat er worde voortgegaan met de heffing der bestaande belastingen, op de wijze en tot het bedrag, bij algemeene verordeningen bepaald; eene kleine wijziging in de redactie van art. 61, zal, meenen wij, allen twijfel onmogelijk maken.

De bepalingen omtrent de landrente schijnen bedenkelijk, 2°. *wegens den inhoud van art.* 62. Daar wordt voorgeschreven, dat billijke grondslagen voor den aanslag der landrente zullen worden vastgesteld door den Gouverneur-Generaal, en wel naar het schijnt door hem *alleen;* aan den Koning schijnt niets voorbehouden, als alleen de bepaling van den tijd, binnen welken die grondslagen zullen moeten worden vastgesteld; moet die vaststelling geschieden in overeenstemming met de bevelen des Konings? Het tegendeel schijnt te blijken uit art. 59, waar, bij het opdragen der zorg voor de cultures, volgens bepaalde beginselen, uitdrukkelijk vermeld wordt, dat die zorg moet uitgeoefend worden in overeenstemming met de bevelen des Konings. Naar ons bescheiden oordeel zou die bijvoeging mogelijk *kunnen* gemist worden, waar de beginselen vastgesteld zijn bij de wet, maar zij schijnt onontbeerlijk, waar het de vaststelling betreft van grondslagen voor eene belasting, die op de welvaart der mindere klasse mogelijk nog grooter invloed heeft dan het cultuurstelsel.

Meent men, dat eene bepaling in het Reglement noodzakelijk is, dan, het is onze vaste overtuiging, behoort zij in te houden, dat die billijke grondslagen door den Koning worden vastgesteld. Ook de schijn moet vermeden worden, alsof de Gouverneur-Generaal in eene zoo gewigtige zaak alleen zou kunnen beslissen, en waar de wet geene beginselen stelt, zou, naar ons inzien, eene dergelijke bijvoeging als in art. 59, de zorg namelijk in overeenstemming met de bevelen des Konings, hier niet voldoende zijn.

Het wenschelijkste van alles schijnt te wezen, dat deze geheele bepaling omtrent billijke grondslagen werd weggelaten. Wij meenen, dat zij onuitvoerlijk is, en zij zou dit, in het stelsel der Regering, blijven, zelfs dan, wanneer er omtrent het landbezit geene onzekerheid bestond.

In het stelsel der Regering toch staan twee beginselen op den voorgrond: de heffing moet evenredig blijven aan de hoegrootheid van den oogst, en ten tweede, de regeling moet geene verhooging, maar alleen eene betere verdeeling der landrente ten gevolge hebben.

Wij vragen: sluit niet een globaal vast cijfer van landrente, wij stellen met de Regering negen millioen, het denkbeeld uit van eene heffing, evenredig aan de hoegrootheid van den oogst? Hoe zal het mogelijk zijn, bij het vasthouden aan twee, naar ons begrip, geheel strijdige beginselen, billijke grondslagen voor de heffing der landrente vast te stellen?

Hoe dit zij, er zal zeker een geruimen tijd moeten verloopen, eer men aan die grondslagen denken kan; de opmeting en classificatie der velden zal toch eerst over een aanmerkelijk aantal dessa's hebben moeten plaats gehad; maar bij die opmeting zal het blijken, dat men, bij het behoud van den gemeentelijken aanslag, toch in al de bijzonderheden zal moeten komen, die de Regering onderstelt, dat alleen noodzakelijk zijn, wanneer men zich het invoeren van den hoofdelijken omslag voorstelt. Wordt met de het eerst opgemeten dessa's, zoo spoedig mogelijk, eene vrijwillige overeenkomst gesloten, tot heffing eener vaste landrente gedurende eenige jaren, dan vertrouwen wij, zal de Regering spoedig tot de overtuiging komen, dat waarheid is, wat Sir CHARLES TREVELYAN in het vorige jaar verklaarde: „Vóór de door Mr. ROBERT BIRD tot stand gebragte „geheele herziening der wijze van heffing en van aanslag „in de landrente, heeft er slechts éénmaal eene groote „en geheele regeling plaats gehad, en wel door Raja „TODUR MUL, den Minister van Ackbar; beide regelingen „zullen in de geschiedenis van Indië ten allen tijde „uitblinken, als twee allergewigtigste tijdstippen van „vooruitgang en ontwikkeling (8066). *Het groote vraag„stuk, betreffende de Indische landrente, is in de noord„westelijke provinciën volkomen en met den meest vol„doenden uitslag opgelost*, door de invoering van een „stelsel van landrente, gegrond op de aloude en kost„bare instelling der dorpsvereenigingen; en toch is tot „nu toe nog geen enkele afdoende maatregel genomen „tot toepassing der dáár verkregen ondervinding op de „verbetering van het stelsel van landrente in de overige „provinciën.” (5100).

Dat is de groote grief, die tegenwoordig, in Britsch-Indië, zoowel als in Engeland, tegen de directeuren der Oost-Indische Compagnie wordt ingebragt. Gij hebt, zegt men, door de ondervinding leeren kennen, waarop het bij elk stelsel van landrente aankomt, waarom past gij dat niet in alle deelen van Indië toe? Sedert jaren zijt gij overtuigd van de voortreffelijkheid van het stelsel; op uwen last wordt het in Punjaub en de andere eerst onlangs aangewonnen landen ingevoerd, en die streken, toen zij in 1849 onder uw gebied kwamen, sedert jaren het tooneel van wanorde en verwarring, zijn, als het ware door tooverkracht, van het diepste verval en de grootste uitputting tot nimmer te voren gekende welvaart en bloei opgevoerd, waarom mogen uwe oude bezittingen niet in dat voorregt deelen?

Bij de enquête heeft dan ook de vraag of dat stelsel elders ook kon ingevoerd worden, een hoofdpunt van het onderzoek over dit onderwerp uitgemaakt: wij zouden geheele bladzijden kunnen vullen, alleen met opgave der cijfers van de daartoe betrekkelijke vragen; die het stelsel kenden waren allen eenstemmig over de wenschelijkheid; alleen over de mogelijkheid bestond verschil. In Bengalen kan het niet ingevoerd worden; tenzij op die gronden, welke wegens wanbetaling der landrente aan het Gouvernement vervallen en verkocht worden; maar die verkoopen zijn tegenwoordig eene zeldzaamheid: het erkende bezit der zemindars, tegen betaling eener voor altijd onveranderlijke landrente, schijnt daar een onoverkomelijk beletsel. Niet zoo in de overige provincien; wij zullen slechts eene verklaring mededeelen, en wederom die van Sir Charles Trevelijan. „Hoe hoog ik het Westersche stel„sel ook schat en hoe doordrongen ik ben van de „overtuiging, dat het op de ware grondslagen berust, „zoo durf ik, na al wat in Madras en Bombaij heeft „plaats gehad, toch geenzins verzekeren, dat het daar „in eens zonder wijziging behoort ingevoerd te worden. „Al wat ik aangeef is, dat van de in de Noordweste„lijke Provincien verkregen ondervinding ook elders ge„bruik moet worden gemaakt, om te bepalen, welke „schikking, zoo als de zaken nu staan, voor die pro„vincien de beste zal zijn (5172). Er is één groot be„ginsel van landrente, dat in de hoofdzaak, met zulke „wijzigingen als blijken zullen noodig te zijn, in alle „deelen van Indie behoort toegepast te worden, het is „dit: *de eisch van het Gouvernement tot eene vaste som „te bepalen, en daarbij vast te stellen het beginsel van „individueel bezit, de grondslag van alle maatschappe„lijke verbetering*” (5173).

Slechts ééne gewigtige bedenking is tegen het Noord-Westersch stelsel aangevoerd, maar door hen, die het niet in bijzonderheden kenden. Zij is het duidelijkste uiteengezet door Mr. Haliday in antwoord op vraag (5420). Hij zegt: „Het stelsel in de Noord-Westelijke „provincien wordt meer algemeen goedgekeurd, en „heeft tot nog toe mogelijk meer bijval gevonden, dan „eenig ander stelsel, dat wij in eenig deel van onze „bezittingen hebben aangenomen. Maar, zooals ik het „begrijp, is er dit groot bezwaar tegen, dat het on„bestaanbaar is met vooruitgang in beschaving. Het kan „alleen in stand blijven, door de bevolking in den„zelfden primitieven toestand te houden, waarin zij nu „is. Ik spreek alleen van hooren zeggen, maar mij „is verhaald, dat het onmogelijk is te vergunnen, dat „land tot zekerheid strekke bij het opnemen van geld, „of dat het van de eene hand overga in de andere, „zooals toch behoort en moet kunnen geschieden naar„mate de bevolking vooruitgaat; omdat van het oogen„blik af, dat dit vergund wordt, de gemeentelijke aan„slag en dus het geheele stelsel vervalt. Is dit het ge„val, dan is het dorpsstelsel onvereenigbaar met een „toestand van verbetering en vooruitgang; zoodat, zoo„ver ik er van weet, dat echter slechts uit de tweede „en derde hand is, daar ik zelf het niet in werking „heb gezien, het stelsel, dat zonder twijfel beschouwd „is als het allerbeste, in zijne levensorganen een ge„brek verborgen heeft, dat voortdurende goede wer„king zeer zeker zal verhinderen.”

Kunt gij hierover aan de commissie eenige inlichting geven? werd aan Mr. R. M. Bird, den stichter van dat stelsel gevraagd (5663). Hij antwoordde: „Al „wat men gedaan en getracht heeft te doen, door „de meest strenge regels ten dezen opzigte voorge„schreven bij de invoering van het Noord-Westersche „stelsel, heeft gestrekt om de ambtenaren zich te „doen onthouden van tusschenkomst en van aanlei„ding te geven tot het opbreken der gemeenschap door „storende handelingen. Het stelsel houdt onnoodige „inmenging der ambtenaren tegen; het is er zoo ver „van af, dat het eenige strekking zou hebben, om de „vrije beschikking over land te belemmeren, dat het „integendeel, naar mijne overtuiging, de beschikking „over land vergemakkelijkt in eene grootere mate dan „immer te voren bestond, doordien het iedereen de gele„genheid geeft om een onbetwistbaren titel voor zijn „land te verkrijgen. De inrigting van een stelsel van „registratie, dat kon strekken om het verkrijgen van „deugdelijke titels voor ieder gemakkelijk te maken, „en om alle belemmering van vrijwillige overdragt van „land uit den weg te ruimen, was een voornaam doel, „dat ik mij voorstelde.”

Ook dat doel is volkomen bereikt; alle zaakkundigen, van welke kleur of partij ook, in Engeland zoowel als in Indië, zijn het daarover eens. Wil men een bewijs? Een maandschrift in Engeland, bekend boven alle door zijne ultra-behoudende beginselen, en door zijne afkeerigheid van al wat nieuw is, het *Blackwoods-Magazine*, heeft in het nommer van Junij ll., in het artikel over Jung-Bengalen, deze verklaring afgelegd: de registratie van landbezittingen heeft eene eenvoudigheid en juistheid bereikt, die ons in Engeland nog vreemd is. (*The registration of landed propriety has attained a degree of simplicity and precision to which we in Britain are still strangers.*)

De *Indier* besluit een uitmuntend artikel betreffende de ministeriële inlichtingen ter zake van het beklag van den heer VAN VLIET aan de Kamer, met de volgende regelen, die ons toeschijnen bijzonder de aandacht te verdienen van de Kamer, nu zij beraadslaagt over een ontwerp van wet, houdende vaststelling van een Regl. op het beleid der regering in Ned. Indie. Ziet hier de slotregelen van de *Indier*, door ons bedoeld:

1°. Vermeent de heer Minister van Koloniën dat de procureurs op Java door den gouverneur-generaal uit hunne bediening vermogen ontzet te worden, bloot op verlangen, zij het gemotiveerd, van den raad van Justitie voor welke zij postuleren, zonder dat zij vooraf zijn bekend gemaakt met de gronden door den raad aangevoerd en zonder dat zij ook door het hooge geregtshof vooraf waren in de gelegenheid gesteld zich te verantwoorden? (Hierbij wordt in aanmerking genomen, dat hetgeen gelden zou voor de procureurs op Java, insgelijks gelden zou voor de advocatie aldaar.)

2°. Vermeent de heer Minister van Kolonien, dat de resident der Preanger-Regentschappen aan een vast-ingezeten van N. I. eens toegestaan hebbende inwoning, de vergunning daartoe naar welbehagen vermag in te trekken? Zoo ja, vermeent de minister dat de resident ontruiming bevelende en daaraan geen gevolg gegeven wordende — tevens vermag, eigener autoriteit, zijn bevel ten uitvoer te doen leggen met geweld, en wel op eene wijze als die, welke ten opzigte van den heer van Vliet heeft plaats gehad?

3°. Vermeent de heer Minister van Koloniën, dat het de pligt is van het hoofd van het Departement van Koloniën, *a.* bij beklag aan hem wegens gevangenstelling en uitzetting krachtens artikel 24 van het regerings-reglement (van 1836), den verwijderde mede te deelen: hetgeen hem wordt te laste gelegd als niet-geoorloofd en gevaarlijk voor de openbare orde en rust in Ned. Indie, met aanwijzing der redenen, *waarom* het te laste gelegde niet geoorloofd en gevaarlijk wordt geacht voor de openbare orde en rust in Ned. Indie, als ook der gronden *waarop* het bewezen toeschijnt, dat het te laste gelegde zou zijn gepleegd geworden; *b.* bij beklag, door den verwijderde aan de Kamer, wegens afwijzing van verzoek aan den Minister, om herstel en vergoeding, door de Kamer om inlichtingen verzocht: haar mede te deelen de gronden, waarop *hij* oordeelt; dat het te laste gelegde niet-geoorloofd en gevaarlijk was voor de openbare orde en rust?

De publieke opinie velt bijkans eenparig een, op gronden gemotiveerd afkeurend oordeel over het antwoord, dat de heer VAN HALL gemeend heeft te moeten geven op de vragen, door den heer THORBECKE gedaan: vragen, die de teederste belangen van ons land betreffen, wier oplossing van dringende noodzakelijkheid zijn en wier gewigt geëvenaard wordt door de waardigheid en kalmte, met welke zij werden voorgedragen. Algemeen is het oordeel gevestigd, dat de heer VAN HALL, op nieuw, door persoonlijke animositeit en door eigenliefde gedreven, *wat den vorm van het antwoord betreft*, de Vertegenwoordiging op een toon heeft bejegend, die gelijk schijnt te staan met eene miskenning van het verantwoordelijk karakter van een constitutionneel karakter, *en wat den inhoud aangaat* op nieuw getoond heeft òf het gewigt van de belangen, die op het spel staan, niet te begrijpen, òf voor de gedragslijn der Regering niet rond te durven uitkomen.

Onder meer andere dagbladen, bevat de *Arnhemsche courant* van heden een artikel, tot inleiding harer beschouwingen over de gehouden interpellatie, welke wij, om de helderheid van het betoog en de waardigheid van taal, in de aandacht onzer lezers aanbevelen. Na, op uitnemende wijs, het gewigt van het onderwerp geschetst te hebben en betoogd, dat het met de waardigheid der Regering moest strooken „dat Nederlanders stellige voorschriften en regels voor hun gedrag erlangen van het Nederlandsch Gouvernement en niet van de vreemden; dat Nederlanders de gewenschte inlichting omtrent hetgeen zij mogen doen en behooren na te laten van hun eigen en niet van een ander gouvernement ontvangen; in één woord, dat de regten en pligten van Nederlanders ook door de Nederlandsche regering worden afgebakend," beschouwt de *Arnhemsche Courant*, *den vorm* van het antwoord des Ministers op de volgende wijs:

De heer Thorbecke heeft eene poging gedaan om tot die uitkomst te geraken. Op verlof der Tweede Kamer heeft hij aan de regering inlichting gevraagd omtrent eenige hoofdpunten rakende ons neutraliteits-regt; punten op zich zelf elk van het uiterste belang; maar die daarenboven het stelsel der regering tot klaarheid zouden hebben gebragt.

Deze poging is evenwel door geene gelukkige uitkomst bekroond, en wij verkeeren na de interpellatie nog bijna in dezelfde onzekerheid als te voren. Zekerlijk ligt daarvan de schuld niet aan den vrager, die met zijne gewone helderheid en scherpzinnigheid de vragen had gesteld. Maar hij, die het antwoord zou geven, de Minister van Buitenlandsche Zaken, schijnt, òf het gewigt der zaak miskend, òf, door onbegrijpelijke ligtgeraaktheid verleid, gemeend te hebben, dat hij eigenlijk op die vragen geen antwoord behoorde te geven.

De wijze, waarop de heer van Hall die interpellatie heeft opgevat, den toon, waarop hij haar beantwoordde, betreuren wij zeer. Wij betreuren dien, voor de waardigheid der regering, die zekerlijk niet verhoogd wordt door die blijken van personele animositeit, door de bitsheid en schamperheid tot het belagchelijke toe, welke zoo hooge mate van eigenliefde kenmerkt. Wij betreuren dien vooral voor de zaak zelve, welke daarmede weinig is gevorderd, voor de belangen des lands, die er weinig mede zijn gediend.

Ook hier gaf de heer Thorbecke weder een voorbeeld van die kalmte en waardigheid, welke den man van verdienste, maar bovenal den staatsman behooren te versieren, en die door den minister te zeer werden uit het oog verloren. Zoo het, naar een dagblad schijnt te gelooven, daarmede zijne bedoeling was, om aan het licht te brengen, dat nog werkelijk tusschen hem en den heer Thorbecke eene *kloof* is gelegen, hij heeft aan zijne partij eene groote dienst bewezen, die waarlijk niet op rekening van edelmoedigheid kan worden gesteld, door te doen uitkomen, dat aan *gene zijde* dier kloof waardigheid en kalmte maar ijverige zorg voor 's lands belangen, aan *zijne zijde* animositeit en eigenliefde zijn gelegen. Daarbij komt, dat niet de heer Thorbecke *persoonlijk*, maar door de Kamer gemagtigd, ook *uit naam den Kamer* geacht moest worden te spreken; en als de minister op dien toon de vertegenwoordiging meent te kunnen bejegenen, dan schijnt ons daarin eene miskenning van zijn verantwoordelijk karakter opgesloten.

Voeg daarbij de aanstekelijkheid van het voorbeeld — en men is geregtigd te vragen, of daarmede het *gemeen overleg*, en de wezenlijke belangen des lands worden bevorderd? — Zoo schijnt b. v. de Minister van Koloniën in de zitting van Woensdag het voorbeeld van zijn ambtgenoot door eene door niets geregtvaardigde schamperheid te hebben willen navolgen; men leze het verslag, en oordeele of dit bevorderlijk is geweest voor de discussie en voor de gewigtige zaken, die behandeld werden.

Het is met belangstelling, dat wij de beschouwingen der *Arnhemsche Courant*, over *het wezen der zaak* te gemoet zien.

De Nederlander schijnt geraakt dat wij het artikel van *de Fakkel* betreffende het gemeen overleg der anti-revolutionnaire en kerkelijke protestantsche partijen omtrent de keuze der leden van de Tweede Kamer in Mei 1853, *allerinteressantst* vinden en verlangt dat wij „de verklaring van Dr. Kemink ter zake van dat gemeen „overleg, in het openbaar afgelegd" in ons blad zullen overnemen, alvorens zij dat artikel beantwoordt.

Wij zien daarvoor geen reden.

Wij noemden dat artikel allerbelangrijkst, gelijk voorzeker het antwoord nier minder belangrijk zijn zal, om ons eenig denkbeeld te geven *van welken aard* dat *Vreêverbond* was, 't welk in April 1853 gesloten werd.

Wat er ook van de zaak zij; er heeft eene *coalitie* bestaan, waarop Dr. van Oosterzee in zijne *Aphorismen*, stellig heeft gedoeld en waarvan hij tevens het lot voorspelde.

Hoe de partijen elkander hebben ontmoet? het is ons onverschillig; — *dat* zij elkander hebben ontmoet en tot zamenwerking bereid waren is ontegenzeggelijk waar.

Wie elkander de hand hebben gereikt, Groen van Prinsterer, Kemink en Campagne — het is niet te doen om onze nieuwsgierigheid te bevredigen. — voor ons is het genoeg, dat het feitelijk buiten tegenspraak zij: *episcophobie* heeft de onderling onvereenigbare kerkelijk-protestantsche rigtingen in elkander doen smelten, *of* zoo de brief door Dr. Kemink den 1 November 1852 aan de Redactie van *de Fakkel* geheel op zich zelven moet worden beschouwd, dan blijkt er ten minste uit, dat;

de coalitie niet van de zijde van *de Fakkel* is gezocht;

de daad van Dr. Kemink, om zijne betrekking tot de Redactie of de uitgifte van *de Nederlander* niet van onvoorzigtigheid is vrij te pleiten;

de anti-revolutionnaire partij in October 1852 behoefte aan bondgenootschap in de oppositie tegen het vorig Ministerie scheen te behoeven;

en de April-beweging eigenlijk, wat hare verderfelijke strekking betrof, moet worden vastgeknoopt aan een reeds vijf maanden vroeger gekoesterd verlangen, om het Ministerie Thorbecke bij de Natie in verdenking te brengen, door middel der protestantsche dagbladpers.

Wij slaan die redewisselingen tusschen *de Fakkel* en *de Nederlander* aandachtig gade, omdat zij voor ons dezelfde voordeelen opleveren als, volgens het bekende spreekwoord, elke twist tusschen kok en keukenmeid.

Wij maken daarbij gewoonlijk voor ons zelven de eene of andere toepasselijke opmerking; — bij voorbeeld:

Wat mag de liberale-protestant wel zeggen van hem, die ijvert voor de eer van het Hoofd der Kerk en in koelen bloede de plaats der eeuwige rampzaligheid als het aanstaande verblijf aanwijst van die een ander gevoelen is toegedaan; terwijl niets doet blijken dat de ijveraar eenige de minste gelijkenis vertoont van het beeld desgenen, dien hij hoogelijk verheffen wil?

Ook onder de leden, die vóór de Wet op het arm[en]bestuur hebben gestemd, waren er, die zich [van] de kerkelijke armenzorg geene gunstige denkbeel[den] vormden.

De heer STORM VAN 's GRAVESANDE zeide in [de] zitting van 17 Mei:

„Hoe die diakoniën soms over de zaak denken, dit kan m[en] weten als men slechts inlichtingen inwint in groote plaats[en] en wanneer men daar bijv. verneemt den toon dien somm[ige] dier diakoniën in hare correspondentie met het gemeentebe[stuur] aanslaan, dan zal men inderdaad verbaasd zijn over, ik [zou] bijna zeggen, *den overmoed dier diakoniën.*"

„Men heeft wel eens geargumenteerd, dat men ook aan [de] diakoniën geen dwang kon opleggen, omdat er veel g[...] was in de onderstelling, dat de handelingen der diakoniën [...] vrij zouden zijn, maar ik kan ook het omgekeerde tot arg[ument] gebruiken. Onder andere in de stad Rotterdam was tot he[t jaar] 1807 toe alles, wat de administratie der diakoniën betrof [...] degelijk onder contrôle van het gemeentebestuur, en d[...] men evenzeer beweren, dat allen die vóór het jaar 1807 g[...] hebben, dat hebben gedaan in het vertrouwen, dat wel d[...] eene zoo noodige contrôle zou bestaan op die administ[ratie]. Wat er van de diakoniën te verwachten is, hebben wij g[...] gehoord. Het heeft mij zeer getroffen den afgevaardig[de van] Zwolle, wonende in deze residentie, te hooren verklaren [...] een voorgaand artikel, dat men de daarbij bedoelde opgave[n] kunnen vragen, maar dat het toch niet zou helpen: [...] diakoniën niet aan deze, maar aan eene hoogere wet [...] gehoorzamen. Bij die gelegenheid heb ik mij herinnerd, h[...] velen zich ook nog zullen herinneren, namelijk hetgeen g[...] is op den 24 Maart 1852, toen een adres van den Ker[keraad] der Christelijke Afgescheidene Gemeente van Arnhem h[...] sprake kwam, waaromtrent de commissie voor de petitie[n] viseerde, om over te gaan tot de orde van den dag, o[...] adres eene bedreiging van ongehoorzaamheid behelsde [...] wet, bijaldien het toen aanhangig zijnde wetsontwerp t[...] wierd verheven. Toen is diezelfde afgevaardigde voor die[n] keraad in de bres gesprongen. Die kerkeraad zeide, [...] straffen zou lijden die hem dreigden, en dat hij hoopte [...] te ontvangen, maar met dat alles niet verlangde zich te [onder]werpen aan de wet, onder welke voorwaarde ook. Mij d[...] dit en hetgeen nog aangevoerd is in aanmerking genom[en] het u niets helpen hetgeen ge beveelt, *de diakoniën zull[en] handelen zoo als zij goedvinden.* Daarop grond ik het verm[oeden] dat het bij zoodanigen krachtigen tegenstand schier onm[ogelijk] zal zijn het doel, dat ik zoo gaarne wenschte, te bereiken."

De heer DIRKS:

„Zoodra de vrees bestaat voor nalatigheid bij de b[...] zullen de liefdegaven verminderen en allengs ophoude[n] meer waarborgen er daarentegen zullen zijn, dat de[...] goed zullen besteed worden, des te milder zullen de[...] toevloeijen. Maar de vraag is thans of men deze waa[rborg] hier niet te veel wegneemt ten aanzien der gesubsidieer[de dia]koniën. *Vele daarvan zijn toch juist door nalatigheid [...] heid in den hulpbehoevenden toestand geraakt; wa[arin zij] zich thans bevinden, en voor haar zijn die waarbor[gen] noodig. Nu bestaat die waarborg in eene publieke regel[ing] eene algemeene wet; die men onderstellen moet; dat ied[...]* En wanneer hij nu, die zijne giften aan zoodanige gesub[sidieerde] diakonie wil uitreiken, weet, dat die diakonie gebonden [is aan] regels, zoo als er in deze afdeeling zijn voorgeschreven, [geloof] ik, dat dit werkelijk op zijne giften van invloed zal zij[n] juist zullen zij ruimer zijn, niet in het omgekeerde ge[val]. *het algemeen moet ik bekennen; meer waarde te hechten [...] en meer waarborgen te vinden in een aan de contrôle v[...] publiek onderworpen administratief gezag over de finan[ciën der] diakoniën dan in een kerkelijk gezag.*"

De heer GEVERS VAN ENDEGEEST, na een aang[...] voorbeeld van de uitkomsten der kerkelijke arm[...] in den Haarlemmerpolder in het ware licht te h[ebben] gesteld, liet daarop volgen:

„Wanneer het burgerlijk bestuur zich de zaak niet had [aan]getrokken en alles maar op de christelijke liefdadigheid had [laten] aankomen, wat ware er geworden van die duizenden sin[...] en ziekten? Het voorbeeld dat men had aangehaald, w[...] zeker zonder eenige bedoeling niet juist voorgesteld; d[...] heeft zich toegedragen zooals ik die verhaal; en nu dunkt [mij] kan er volstrekt geen voordeel meer in gelegen zijn; d[at] het burgelijk bestuur zich maar onttrekt; de liefdadigheid [zich] genoegzaam openbaart; maar juist integendeel, dat de lie[fdadig]heid ontoereikend was; want er werd geroofd uit volslag[en ge]brek, en dat het bestuur is moeten tusschen beiden treden [om] de inwoners voor roof of de behoeftigen voor sterven uit [...] te bevrijden. Maar, zal men welligt zeggen, dit is eene [...] in het groot; een exceptionneel geval. Neen; Mijne He[eren] wat hier meer in het oog springt om de vereeniging [...] punt, kan dagelijks plaats hebben, en heeft werkelijk pl[aats] een groot getal behoeftigen op verspreide punten."

„Ik mag het dan vrij nogmaals ter beoordeeling over[laten] wat er gebeurd zou zijn wanneer men hier gezegd had: [...] laat de liefdadigheid alleen tusschen beide komen! wat er [...] gebeuren kan; waar gevallen bestaan van dadelijke nood, [...] zijn er velen."

Die tusschenkomst van het burgerlijk bestuur te willen afsch[affen] en alles te willen laten aankomen op de Christelijke liefd[adig]heid is eene utopie, die ik niet geloof, dat men zal kunnen [ver]wezenlijken.

In het oog van de voorstanders der armenwet [...] moet het doel der wet; — het dooden der burger[lijke] armverzorging — worden gemist.

Er is geen verschil tusschen het ondersteunen [der] armen van wege de overheid

en

het geven van subsidiën aan kerkelijke besturen [tot] onderstand van armen,

en

het bedeelen door burgerlijke armbesturen.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Omtrent de Oostersche quaestie valt ook heden niets bijzonders te vermelden, dan talrijke en waarschijnlijk ongegronde geruchten omtrent feiten van ondergeschikten aard. De officiële mededeeling van Oostenrijk en Pruissen betreffende het antwoord van Rusland op de Oostenrijksche sommatie is den 21sten van Weenen naar Parijs en Londen verzonden. Wij vestigen de aandacht onzer lezers evenwel op een merkwaardig artikel in de *Francfurter Zeitung*, waarbij op bijna officiëlen toon verklaard wordt, dat Oostenrijk niet alleen de ontruiming der Vorstendommen voortdurend op het oog heeft, maar dat het ook de vroegere tractaten tusschen de Porte en Rusland, voor zoo ver die provincien betreft, als vernietigd beschouwt, en dat daarvoor eene nieuw regeling in de plaats moet treden, door Turkije, Frankrijk, Groot-Brittannie, Oostenrijk en Pruissen vastgesteld, terwijl die mogendheden aan Rusland de toetreding tot die regeling als eene der hoofdvoorwaarden van den vrede moeten stellen.

De *Moniteur* ontkent stellig het gerucht, dat te Parijs heeft geloopen, dat een regement van het verbondene leger voor Bucharest vernield en een generaal gedood zou zijn.

Even onwaarschijnlijk komen ons de geruchten voor omtrent een aanslag op het leven van Lord Raglan, den Engelschen opperbevelhebber, en omtrent den dood van de Russische generaals Luders, Aurep en Ghruleff.

Berigten over Weenen van Bucharest tot 19 dezer melden, dat prins Gortschakoff aan de Boijaren zou verklaard hebben, dat hij Moldavie en Wallachije tegen elken vijand met een leger van 220,000 man zal verdedigen. Op de oevers van den Donau, bij Parapajni heeft een voorposten gevecht plaats gehad, waarbij de Russen op nieuw geslagen zijn. Men verzekert, dat prins Orloff Burturlin ernstig gewond is.

Te Corsoer zijn eergisteren zeven linieschepen en eenige stoomhooten gezien, die, naar men meent, met troepen van het Fransche expeditie-corps van de Oostzee aan boord, de Groote Belt zijn binnengesteveld.

De berigten uit Spanje, per telegraaf ontvangen, zijn weinig in getal en luiden ongunstig. De post is niet aangekomen. en er zijn verschillende verontrustende geruchten in omloop. De *Moniteur* deelt alleen mede, dat de opstand in de straten van Madrid den 19 nog voortduurde; de troepen verdedigden het paleis van de Koningin tegen de bevolking. Den 18 is afgekondigd, dat de wet op de drukpers van 1845 tot de bijeenroeping der Cortes van kracht zal zijn. Het decreet, waarbij de gedwongene vooruitbetaling van het tweede halfjaar der belastingen werd bevolen, is ingetrokken. Intusschen schijnt de bevolking van Madrid met dit alles niet tevreden te zijn en men wil, dat de troon van Koningin Isabella ernstig gevaar loopt.

Men spreekt van een regentschap, namens de dochter van Koningin Isabella, de prinses der Asturien, die slechts 2 of 3 jaren oud is, en van eene vereeniging van de beide kroonen van het Iberische schiereiland. Zeker is het, dat de strijd te Madrid voortduurt, en dat men nadere berigten moet afwachten, alvorens tot eenig besluit te kunnen komen. Espartero schijnt de man van het oogenblik, maar de vraag is, of hij kracht en invloed genoeg zal hebben om den nu eens losgebarsten storm weerstand te bieden.

De junta van Barcelona heeft beslist, dat de fabrijkanten en kooplieden voor de schade, die aan hunne eigendommen door benden plunderaars mogten zijn of worden toegebragt, door de provincie zullen worden schadeloos gesteld. De officiële *Wiener Zeitung* verzekert, dat de maarschalk Narvaez den opstand, die in Spanje is uitgebroken, afkeurt. Men weet niet, waar de Koningin-moeder zich bevindt.

Er wordt intusschen hier en daar gesproken van eene tusschenkomst of althans van den invloed, dien Frankrijk en Engeland op de Spaansche aangelegenheden zouden behooren uit te oefenen.

De Fransche *Moniteur* van eergisteren bevat eene nota, die den staat van den oogst in Frankrijk als allergunstigst schetst. Het weder is overal schoon. De oogst ziet er allerwege gunstig uit. Daar waar hij reeds is binnengehaald, is hij ruimer dan in een gewoon jaar.

Uit Italie wordt gemeld, dat te Parma een oproer is uitgebarsten, dat door tusschenkomst van de Oostenrijksche troepen is gedempt. De troepen van Parma hebben zich daarbij goed gedragen.

Uit Genua meldt men, dat de kabel van den onderzeeschen telegraaf tusschen Corsica en het vaste land den 22 dezer met den besten uitslag gelegd is, onder een salvo van 21 kanonschoten. De paketboot *Persiani* is naar straat Bonifacio vertrokken, waar het gedeelte van den kabel in zee zal worden gelegd, dat Sardinie met Corsika zal verbinden.

De Nationale Zwitsersche Raad heeft in de zitting van 20 Junij eene aanvrage van den Staatsraad van het kanton Tessino goedgekeurd, strekkende om 25,000 fr. uit de bondskas beschikbaar te stellen voor het vervoeren naar Amerika van een zeker aantal Hongaarsche vlugtelingen, die in 1849 in Tessino de wijk hebben genomen. Dit besluit zal zeer veel bijdragen, om de onderhandelingen te Weenen omtrent de schikking van de tusschen Zwitserland en Oostenrijk hangende geschillen uit den weg te ruimen en te bevorderen.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN MAANDAG, 24 JULIJ.

De commissie in wier handen waren gesteld de geloofsbrieven van het nieuw benoemd lid der kamer, den heer Huguenin, brengt deswege, bij monde van den heer van Goltstein rapport uit. Daaruit blijkt dat de stukken in volkomene orde zijn bevonden. Eene informaliteit door het buiten aanmerking laten van eene bus met 6 biljetten, die naar het oordeel van het stembureau, te laat was overgebragt, kwam der commissie wel twijfelachtig voor of de uitspraak van het bureau wel op goede gronden rustte, maar daardoor geene verandering in de verkrijging der volstrekte meerderheid te weeg werd gebragt, concludeert de commissie tot toelating van den heer Huguenin.

Is ingekomen eene missive van dien heer, kennisgevende dat hij, uit hoofde van gebrek aan voldoend personeel bij de Regtbank, waarvan hij lid is, niet bij magte is ter vergadering op te komen.

Aan de orde van den dag is de voortzetting der beraadslagingen op art. 39 en de daarop voorgestelde amendementen van het ontwerp tot vaststelling van het Regl. op het Beleid der Reg. in Ned. Indië.

De MINISTER VAN KOLONIEN zal nog niet spreken over de amendementen, maar alleen antwoorden op de rede van den heer Hugenholtz. Z. Exc. deelt mede dat wel degelijk vroeger ook zendingen naar de buiten-bezittingen hebben plaats gehad, b. v. van de heeren Merkus, Nahuijs en later van de heer van Nes. Die zendingen kunnen dus even zoo goed de buiten-bezittingen als Java zelf betreffen. Hoe meer hij nagedacht heeft over het amendement van den heer van Nispen, hoe minder hij zich daarmede kan vereenigen en ook vooralsnog niet met de beiden anderen.

De heer MEEUSSEN motiveert zijne stem waarom hij is tegen de bevoegdheid van den Gouv.-Gen., om de kleinste helft van den Raad van Indie te kunnen verwijderen.

De heer Hugenholtz is, aannemende met den minister, dat de zendingen veel naar de buitenbezittingen plaats hebben, te eerder tegen dat het amend. van den heer van Nispen. Zijn hoofdbezwaar tegen het artikel is, dat die zendingen ondoenlijk met het klein personeel van den Raad zijn.

De heer VAN HOËVELL zegt, dat, als men het beginsel wil, men de buitenbezittingen niet kan uitzonderen, maar ook zijn hoofdbezwaar is dat, nu den Raad van Indie eene wetgevende magt erlangt, de werkkring van dien Raad veel uitgebreider is dan onder het bestaande Reglement. Het amendement van den heer Delprat beschouwt hij nog als het beste.

De heer BAUD, blijft, ook na het gesprokene, voor het amendement van den heer van Nispen.

De heer ROCHUSSEN blijft voor het amend. van den heer van Nispen, omdat ook hij gelooft, dat zendingen op Java en Madura veel meer noodig zijn dan op de buitenbezittingen, die wel verre van veronachtzaamd te worden, integendeel vele maatregelen tot verbetering vereischen.

De heer GODEFROI zegt, dat als het artikel verworpen wordt, dan toch de Gouv.-Gen., als hoofd van de hierarchie, bevoegd zal zijn zendingen op te dragen. Zij, die dus tegen zendingen zijn, moeten een verbod in de wet doen opnemen, b. v. zoo als in art. 11 tegen de waarneming van andere staatsambten door de leden van den Raad van Indië.

De heer THORBECKE gelooft niet dat de Gouv.-Gen. die bevoegdheid zal hebben als die niet in de wet is opgenomen. De Gouv.-Gen. heeft geene willekeurige magt over een collegie, om haar andere bezigheden op te dragen, vooral kan dit niet geschieden omtrent een wetgevend collegie.

De heer DE MAN trekt zijn amend. in.

De heer VAN HOËVELL zegt, dat de heer Thorbecke teregt heeft opgemerkt, dat bij verwerping van het artikel, de Gouv.-Generaal zeer zeker geene bevoegdheid tot het doen van zendingen, zal hebben. Maar als het waar is, wat de heer Godefroi zeide, dan komt het artikel in het geheel niet te pas. Juist de opneming van het artikel bewijst dat de regering zelve meent dat de Gouv.-Gen. die bevoegdheid niet heeft.

Na nog eenige discussie wordt het amendement van den heer VAN NISPEN *verworpen* met 39 stemmen tegen 15. *Voor* de heeren: Baud, de Poorter, Heemskerk, van Rappard, van Nispen, Mackaij, Bots, van Heiden, Rochussen, Boeije, Elout, van Lijnden, ten Cate en de Voorzitter.

Dat van den heer DELPRAT. — *Verworpen* met 43 tegen 11 stemmen. *Voor* de heeren van Hoëvell, van der Veen, Beens, Hengst, de Man, Elout, Delprat, de Poorter, van Eck, Groen en van Lennep.

Art. 39 wordt daarna *aangenomen* met 37 tegen 18 stemmen. — *Tegen* de heeren: Zijlker, Ten Cate, Westerhoff, van Goltstein, van Eck, Heemskerk, van Nispen, Bots, van Hoëvell, Reinders, Hugenholtz, van der Veen, Meeussen, Beens, Hengst, de Man, Thorbecke, Jespers en Sloet.

Art. 40 luidt aldus: „De Gouverneur-Generaal is, met opzigt tot de uitoefening van zijne waardigheid, verantwoordelijk aan den Koning, onverminderd het regt tot vervolging bij art. 159 der Grondwet aan de tweede kamer der Staten-Generaal toegekend."

Na eene discussie, waaraan deel namen de heeren Thorbecke, Mackay, van Goltstein en de Minister, wordt art. 40 aangenomen met 37 tegen 13 stemmen. Tegen de heeren van Goltstein, Heemskerk, Godefroi, van Lennep, van Hoëvell, Hugenholtz, van der Veen, Meeussen, Hengst, Thorbecke, Sloet, Zijlker en Bosse.

Art. 41, regelende de handelingen, door welke de Gouv.-Generaal strafbaar wordt, lokt vele bedenkingen uit. De Kamer besluit eindelijk, om met de beraadslaging daarover en de daarmede in verband staande artt. 42 en 43 voort te gaan op morgen; middelerwijl zullen de amendementen, die men wenschen zou op die artikelen voor te stellen, gedrukt en rondgedeeld worden.

Bij art. 44 spreekt de heer HUGENHOLTZ over de verhouding van onze zeemagt tot den Gouv.-Gen., en Spr. meent, dat hij daarvan niet kan zijn de *opperbevelhebber*, maar daarover wel voeren kon *het oppergezag*. Voorts betoogt Spr. hoe de uitgaven voor de Marine, hier te lande geschiedende, juist doen betreuren, dat in dit regl. geene enkele bepaling voorkomt betrekkelijk het finantieel huishouden van Indie.

Eindelijk spreekt de redenaar tegen het beweren van den heer Baud, dat sedert 1829 de zeemagt in Indie krachtig zou zijn ontwikkeld, en wijst het, naar zijns inziens, verderfelijke aan van een eventueel herstel eener koloniale Marine. De Minister zegt (na een betoog van den heer BAUD tot bevestiging zijner vroegere sustenuen), dat het woord *opperbevelhebber* uitdrukt wat de heer Hugenholtz bedoelde en dat er geen plan bestaat tot het herstel eener koloniale Marine. Daarna wordt art. 44 aangenomen.

Art. 45 geeft den heer Storm van 's Gravezande aanleiding om, in verband met zijne nota, bij het Verslag gevoegd, uit te wijden over de belangen van het Nederlandsch leger in Indie, en om nader te ontwikkelen zijne meening, dat bij een aanval van een buitenlandschen vijand, het gezag van den kommandant des legers behoorde te staan boven dat van den Gouv.-Gen. — De heer Baud stelt tegen deze beschouwing eene andere over, ten doel hebbende om het gevaarlijke aan te toonen van 't geen door den vorigen spreker gewenscht werd.

De heer VAN HOËVELL na betoogd te hebben de voortreffelijke wijze, waarop het leger in Indie zich kwijt van zijne pligten, wijst die noodzakelijkheid aan, dat even als voor hier te lande, ook voor de officieren van het leger in Indie, de regeling der pensioenen bij de wet geschiede. Door dergelijke regeling konde de officieren in Indie alleen die waarborgen erlangen, welke hun toekomt. Derhalve stelt Spr. voor, om in plaats van de 2 laatste alinea's van art. 45, te lezen het volgende: „In Nederlandsch Indie „worden de officieren door den Gouverneur-Generaal benoemd, „bevorderd, ontslagen en op pensioen gesteld volgens de „regels, door de wet te bepalen."

«De pensioenen worden door de wet geregeld.»

De Minister verklaart in de denkbeelden van den heer Storm van 's Gravesande niet te kunnen treden en bestrijdt het amendement des heeren van Hoëvell, vertrouwende de Minister, dat *deze* Kamer zoodanig amendement niet zal aannemen.

Op voorstel van den heer van Lennep wordt besloten het amend. van den heer v. Hoëvell, te doen drukken en ronddeelen en daarover morgen te discussieeren.

De kamer is daarna uiteengegaan tot morgen ten 11 ure.

's Gravenhage, 24 Julij.

Z. M. heeft benoemd tot burgem. der gem. Gorinchem, Jhr. J. Wetstein van Hooft van Burgh; bij het personeel van de geneesk. dienst der landmagt, tot officier van gezondh. der 3de kl., de kweek. bij 's Rijks kweekschool voor milit. geneesk.: C. J. van der Burcht van Lichtenbergh; F. G. A. Jongkindt Coninck; P. J. A. Sluijs; H. A. Kooijker; H. W. L. Post; J. W. Schubart; L. J. Hussem en C. H. Schneiter; bij het personeel van de milit. geneesk. dienst in O.-I., tot officier van gezondh. der 3de kl., de kweekelingen voor de dienst in O.-I, bij 's Rijks kweeks. voor milit. geneesk.: T. J. Jorritsma; A. E. Neeb; H. J. Aiken; W. S. Cramer; A. P. Sodenkamp; J. A. James; L. O. de Visser; J. M. C. E. Le Rutte, en P. J. 't Hooft; tot apoth. der 3de kl. bij de milit. geneesk. dienst in O.-I.; de voor die betrekking opgeleide kweekelingen der pharmacie G. H. Beer, en F. Hekmeijer.

De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft benoemd tot opzigter van den waterstaat van de 2de kl. C. F. van Teijlingen, thans opzigter van de 3de klasse.

Door de toetreding van Baden tot de Duitsch-Oostenrijksche telegraaf-vereeniging, is men thans in de gelegenheid berigten uit Nederland naar Frankrijk over Duitschland te zenden, voor nagenoeg dezelde prijzen als voor de verzending over de Belgische lijnen gevorderd worden. Van de Badensche telegraafkantoren te Karlsruhe, Haltingen Kehl en Mannheim worden de berigten, wanneer de afzender het verlangt, voor den vasten prijs van 1.20 gl., met den spoorwegdiensttelegraaf verzonden, naar de daartusschen gelegen Badensche spoorwegstations te Appenweier, Heidelberg, Baden, Mulheim, Bruchsal, Offenburg, Dinglingen, Oos en Freiburg, Rastadt.

---

* Bij verschillende Koninklijke besluiten zijn benoemd: tot grootkruis der orde van den nederlandschen Leeuw, Z. M. de koning van Portugal, Z. K. H. Don Lodewijk Philips van Portugal hertog van Oporto, de hertog van Terceira, groot-officier van Z. M. de burggraaf de Carreira, en de burggraaf de Seizal, gezant van Z. M. den koning van Portugal alhier; tot kommandeur, de generaal de Cermento, en tot ridder, de heer de Mello, in dienst van Z. M. den Koning van Portugal, en de heer Louis d'Ardenne, consul van Belgie te Leipzig.

Z. M. de Koning van Portugal heeft aan vele der officianten van Z. M., die gedurende HD. verblijf alhier te lande, in HD. dienst geweest zijn, geschenken doen uitreiken, als ook aan de bemanning van het koninklijk

stoomjagt eene aanzienlijke gift geschonken. Men verneemt dat Z. M., benevens HD. gevolg, op de meest ondubbelzinnigste wijze, hunne bijzondere tevredenheid hebben te kennen gegeven, over de zoo bij uitstek goede ontvangst welke hen hier te lande was te beurt gevallen. Z. M. noemde hoogelijk Nederland als een bij uitstek schoon land, dat bij hem niet uit het geheugen gaan zou.

* Het diner, gisteren door Z. K. H. Prins Frederik op het Paveljoen te Scheveningen gegeven, werd door HH. KK. HH. prins en prinses Hendrik, benevens door de heeren, behoorende tot het gevolg van den Erf Groothertog van Saksen-Weimar Eisenach, die op het Groot Stedelijk Badhuis is gelogeerd, bijgewoond. Na afloop van het diner werd er eene wandeling langs het strand gemaakt.

* Tijdens het verblijf van den beroemden schilder Ary Scheffer op het Groot-Stedelijk Badhuis te Scheveningen, is door hem een bezoek gebragt op het Koninklijk museum van Schilderijen, en heeft hij alstoen aan een onzer jeugdige en veelbelovende stadgenooten, den heer K. W. Koch, de vervaardiging opgedragen eener kopij van den stier van Potter, en tevens het portret van dien schilder door van der Helst.

* In de residentie zijn aangekomen en aan het *Hotel de l'Europe* afgestapt, de heer G. W. Fredxess, luit.-kol. der genie, komende van Homburg, en de heer Boucher de Crevecoeur de Perthes, oud directeur van de Douanen in Frankrijk.

* In deze residentie zijn aangekomen, en aan het hotel *Paulez* afgestapt de heeren J. F. A. Theijssens, advocaat aan het hof van appel te Brussel, Willems van Brussel: Machiels, consul van den groothertog van Baden, met familie en gevolg; Raymond Moneton et Thomas Casty, van New-York. G. S. Sieburgh, oud-president te Samarang en César Daumerie, met gezin, komende van Brussel.

* Men verneemt, dat er bereids achttien woningen zijn aanbesteed door de Commissie: *tot verbetering der woningen voor min vermogenden*, en dat dit werk is gegund aan de minste inschrijvers, zijnde de heeren P. Bodaan, P. Happel en L. C. Piekkaart, voor eene som van *f* 15,447.

* Men verneemt nader, dat wegens den vreesselijken moord, dezer dagen aan den Ringdijk der Diemermeer gepleegd, verdacht wordt gehouden Johann Heinrich Kemper, oud 22 jaren, geboren te Wellendorf, ambt Hury, koningrijk Hanover, lang 1.75 el, voorhoofd laag, haar en wenkbraauwen lichtbruin, naar het blonde, oogen blaauw, neus en mond gewoon, kin rond, aangezigt ovaal, kleur gezond, spraak plat Duitsch, bijzondere kenteekenen: een langwerpig lidteeken op de linkerhand. Bevel tot aanhouding van dien persoon is uitgevaardigd.

Blijkens de, aan de Tweede Kamer overgelegde rekening wegens het pensioen-fonds voor burgerlijke ambtenaren, over 1853 bedroegen de ontvangsten *f* 127,949.47½, en de uitgaven *f* 126,864.12, zoodat de overgeschoten *f* 585.35½ zullen verantwoord worden op hetzelfde fonds van het jaar 1853.

Uit de, aan de Tweede Kamer overgelegde rekening van ontvang en uitgaaf wegens door het Departement van Marine gedane verstrekkingen tot 31 December 1851 blijkt, dat de ontvangsten bedragen hebben *f* 322,627.40, en de uitgaven *f* 116,763.01½, zullende de bestemming der overblijvende *f* 205,164.33½ ingevolge art. 4 der wet van 3 Mei 1851 nader door de wet worden aangewezen.

* Dezer dagen werd gemeld, dat de heer procureur-generaal bij het Prov. Hof in Zuidholland zich in cassatie had voorzien tegen een arrest van dat Hof, waarbij Joh. van Ee van alle regtvervolging is ontslagen, ter zake van valschheid in eene openbare acte enz. (bij had een kind aangegeven, dat niet geboren was). Men verneemt thans, dat de heer procureur-generaal van zijn beroep in cassatie heeft afgezien, zoodat de bedoelde persoon in vrijheid is gesteld.

Te Utrecht is het berigt ontvangen, dat Z. M. de Koning in de maand September gedurende 14 dagen het kamp van Zeist zal bezoeken. Een talrijke staf zal Z. M. vergezellen. Ook meent men te weten, dat de veldartillerie, alhier in garnizoen, gedurende eenigen tijd deel zal nemen aan genoemd kamp.

De heeren Lutkie en Cranenburg, fabriekanten, boekdrukkers enz. te 's Bosch, zijn door de Hollandsche Maatschappij van Nijverheid bekroond met de groote zilveren medaille, voor de schoonste en beste marmeren papieren, op hunne fabriek vervaardigd en door hen ingezonden.

De *N. Rotterd. Courant* deelt mede, dat op 1 Augustus ek. aftreden de heer W. Suermondt Bz., als commissaris, en de heer A. van Hoboken van Rhoon en Pendrecht, als plaatsvervanger voor Rotterdam bij de Nederlandsche Handelmaatschappij, en dat de stemgeregtigde deelhebbers in die Maatschappij zijn opgeroepen, om op 26 dezer in die vacatures te voorzien.

Uit Suriname wordt aan het *Handbl.* van 20 Junij gemeld, dat aldaar een tweede aanvoer heeft plaats gehad van vrije Portugesche landbouwers van Madera. Zij zijn den 11. Junij ontscheept, en door verscheidene eigenaars van plantagiën in dienst genomen.

Men heeft opgemerkt, dat van de dagbladen, die in Rusland verschijnen, alleen die, welke in de Russische taal zijn geschreven, de bespottelijkste oorlogsberigten en snoevendste proclamatiën behelzen, terwijl de overige, die in 't Fransch uitkomen en ook buiten 's lands gaan, doorgaans een meer bezadigden toon voeren, en er op ingerigt zijn, om het barbarismus zooveel mogelijk bedekt te houden.
(*De Tijd.*)

De bekende drukker en uitgever van den *Courier des Pays-Bas*, die tijdens de laatste jaren der Nederlandsche regering in Belgie door zijne hevige oppositie zich onderscheidde, en later eigenaar van den *Observateur Belge* was, de heer Coché Mommens, is den 20sten dezer te Brussel in 54jarigen ouderdom overleden. (*N. R. C.*)

In de *Amsterdamsche Courant* leest men het volgende: Uit eene goede bron vernemen wij, dat het schip *Wilmina*, kapt. S. J. Vosman, met eene lading stukgoederen naar Pillau bestemd, aldaar op 19 dezer, als Engelschen prijs, door eene Engelsche oorlogstoomboot is binnengebragt. Op 4 mijlen afstands werd de *Wilmina* aangehouden, en de lading aan een onderzoek, deels in het ruim, deels op dek, onderworpen. Drie man moesten aan boord van de Engelsche stoomboot overgaan, van wier bemanning daarentegen vier koppen op de *Wilmina* werden geplaatst, die den kapitein en zijn jongen aan boord behield. De grond tot deze inbeslagneming zou zijn, dat de lading deels uit kettingen bestond, onder vele andere en geheel verschillende doeleinden, ook bruikbaar voor de dienst der kavalerie. Deze kettingen waren uit de Rijnprovinciën afkomstig en als zoodanig, volgens gewoonte, door de regering verzegeld. De Engelsche oorloogsboot had de *Wilmina* in open zee opgewacht, dewijl de zoo even medegedeelde bijzonderheid aangaande de lading aan Sir Charles Napier bekend was geworden. Een Engelsch adelborst zeide, dat er, naar men meende, bovendien 4 kisten met geweren aan boord moesten zijn, welk vermoeden echter geen den minsten grond heeft De *Wilmina* heeft de Hollandsche vlag behouden, waaruit soms sommigen meenen te kunnen afleiden, dat men, ondanks de medegedeelde handelwijze, het schip echter niet als legalen prijs zou beschouwen. (*N. R. C.*)

De *Amsterdamsche Courant* spreekt het berigt tegen hetgeen eene andere Courant uit *zekere* bron schijnt te weten, dat het instructie bataillon uit Kampen naar elders zoude worden overgeplaatst.

∻ **Arnhem**, 24 Julij. Kost in de winter, het onvoorzigtig schaatsenrijden menigeen het leven: in den zomer veroorzaakt het zwemmen in den Rijn, door de onverwachte wielingen of diepten evenzeer menig droevig ongeval. Het laatste had heden weder plaats, en het is in dit zomergetijde reeds, het derde slagtoffer, dat, door niet te kunnen zwemmen, of door eene onverwachte diepte, den dood in de rivier vond. — Een jongeling van achttien jaren, met name V. M., ging heden middag met twee zijner kameraden naar den Rijn, om te leeren zwemmen. De kameraads namen hem tusschen beide, maar de een zich met zijn broek te water hebbende begeven, ging naar den wal om dien uit te trekken, en in dien tusschentijd, kon de andere kameraad V. M. zich niet meer boven houden, zoodat hij zonk en verdronk, tot zielsdroefheid zijner ouders. Moge dan zoovele voorbeelden niet tot leering strekken? en zullen er altijd zijn, die niet willen leeren.

▷ **Steenwijk** 23 Julij. De aardappelen-ziekte, welke hier sedert eenigen tijd heerschte maakt groote vorderingen. De meeste akkers beginnen reeds zwart te worden, en verspreiden een onaangenamen reuk. Zoowel qualiteit als quantiteit, der vroege soorten laat niet te wenschen over, en mogt de knol van de ziekte verschoond blijven dan zal men den oogst, bij vorige jaren vergeleken, rijk mogen noemen.

▷ **Ambt Vollenhoven** 23 Julij: Een vreesselijke brand heeft gisteren in het gehucht «het Klooster» in deze gemeente gewoed. Na, volgens het zeggen van sommigen in een timmermans winkel te zijn uitgebarsten, werden, in weinig uren, twee en twintig meest goede boerenwoningen met hunne schuren in den asch gelegd. Behalve eene menigte hooi zijn ook het grootste gedeelte der huismeubelen eene prooi der vlammen geworden. Menschenlevens heeft men echter niet te betreuren.

Eerste Huwelijks-afkondiging.

Zondag, 28 Julij 1854.

Jan Frederik Pottgieter, 37 j., met Kato Mari Jansen, 39 j. — Adrianus Johannes van Schendel, 25 j., met Anna Maria v. d. Putten, 26 j. — Jacobus Bosman, 25 j., met Christina Elisabeth Hendrika Moor; 25 j. — Dirk Hartering, bijna 26 j., met Antonia Louisa Ruskauff, 25 j. — Gerardus Muns, 31 j., met Petronella Maria Hendrina van der Spil, 31 j. — Leonardus Wilhelm Elzing, 26 j., met Willemina Stortewagen, 25 j. — Cornelis Henricus Verhoef, 28 j., met Maria Cornelia Soijer, 34 j. — Johannes van der Valk, 24 j., met Dorothea Catharina Wed. Pool, 28 j — Johan Jacob Maag, 39 j. wedr. van Johanna Geertruida van der Veen, met Johanna Buter, 39 j. — Dirk Matthijs Schüller, 20 j., met Elisabeth Antonia Elkerbout, 29 j. — Wilh. de Jong, 42 j., wedr. van Pietertje Stootweg, met Petronella Helena Cornelia Hooft, 26 j., — Arend van Velzen, 58 j., laatst wedr. van Neeltje van Duijvenbode, met Maria Plugga, 39 j., wed. van Cornelis van der Toorn. — Johann Gerhard Koenen, 30 j., met Maria Anna Pastoors, 29 j. — Lambert Martinus Hulst, 25 j., met Pieternella Hendrika Krohof, 23 j. — Cornelis Frederik Bregt, 30 j., met Maria Sophia Cornelia Zieck, 35 j. Simon Dijkhuizen, 24 j., met Wellempje Knoester, 24 j. — Pieter van den Dungen, 51 j., wedr. van Maria Cornelia van Aken, ... sina van Hensbergen, 29 j. — Adrianus Jocobus Pels ... 39 j., met Carolina Frederica Augusta List, 21 j. — ... Brinck, 30 j., met Maria Wilhelmina Schwenck, 19 ... Hendricus Johannes Bongers, 36 j., wedr. van Gesina ... sia Peelen, met IJda Roelofs, 41 j. — Johannes Gijs... van de Weijer, 33 j., met Johanna van Vliet, 34 j.

Correspondentie.

Wij achten de plaatsing van den ons toegezonden ... uit Vorden, waarin op nieuw wordt gelogenstraft het ... rigt, door *de Waakzaamheid* gegeven, alsof door ... Pastoor aldaar ten voordeele van de candidatuur des heeren Dullert gepredikt ware, enz., ten eenemale overbodig. In de *Arnhemsche Courant* werd dit leugenachtig be... reeds op de meest stellige wijs tegengesproken, en ... hebben die wêerlegging in ons n°. 359 opgenomen. E... dan, wanneer *de Waakzaamheid* de onwaarheid ... blijven volhouden, zou er alzoo van nadere wederleg... sprake kunnen zij.

Advertentiën.

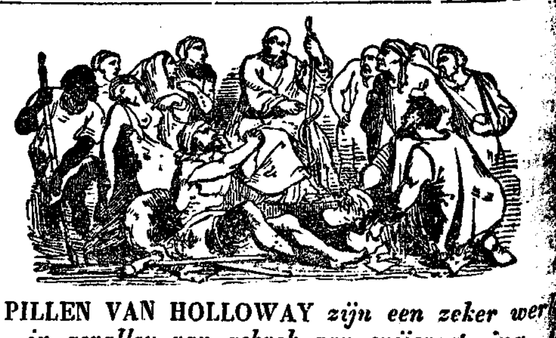

DE PILLEN VAN HOLLOWAY *zijn een zeker wer... middel, in gevallen van gebrek aan spijsvertering, ... derigheid, leverziekte, verzwakking der ingewanden.* De heer J. Billing te Newton in het graafschap De... verklaart in eenen brief aan den professor Holloway, dagteekend den 4 Dec. 1852, dat hij drie jaren ge... had aan gebrekkige spijsvertering en leverziekte, e... hij van tijd tot tijd, zoo hevige pijnen in de ingewa... gevoelde, dat hij voor zijn leven begon te vreezen. De ... gewende geneesmiddelen hielpen niet. Eindelijk raadde ... hem aon de pillen van Holloway te gebruiken, dit ... hij, en in weinig tijd verdwenen alle kenteekenen ... ziekte, en bevond hij zich geheel hersteld.

Doosjes Pillen à *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* 6.75, *f* 1... *f* 20.50. Potjes Zalf à *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* ... *f* 13.85, *f* 20.95.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij ... VAN RENESSE, te 's Hage; bij B. ADAMA, te Amster... bij de Wed. A. P. MILIUS, te Utrecht en bij J. STR... MAN, Hoofd-depôthouder te 's Bosch, alsmede te Lo... Strand 244, HOLLOWAY'S Etablissement. (5...

Telegrafische Berigten.

WEENEN, 24 Julij. Vorst Paskewitsch zal het ... bevel hernemen.

Het bevestigt zich, dat er te Giurgewo een he... vecht heeft plaats gehad; daarbij hebben de Russen ... groot verlies geleden.

Batturlin en het opperhoofd der kozakken zijn ge...

— Luidens eene, alhier uit Wallachije, dd. 19 ... ontvangen tijding, is de generaal Hess de Wallach... grenzen nabij Bürtscherowa overgetrokken.

PARIJS, 24 Julij. Espartero moet reeds te Madri...

LONDEN, Maandag 24 Julij. Consols op t. $92\frac{5}{8}$; ... N. 3 pct. $24\frac{3}{4}$; Peru $4\frac{1}{2}$ pct. 67; Spanje 3 pct. bu... dito 1 pct. $18\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$; dito Certific. $4\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$; dito Pass... Russen $4\frac{1}{2}$ pct. 82; dito 5 pct. $97\frac{1}{2}$; Holl. $2\frac{1}{2}$ pct. ... dito 4 pct. 91.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 24 Julij 1854.

Nederland.	Pct.		Rusland.	Pct.	
Ned. W. Schuld.	$2\frac{1}{2}$	$59\frac{5}{16}$ $\frac{3}{8}$	*Hope* 1798/1816	5	99[illegible]
Dito Certificat.	3	71	Dito 1828/1829	5	99[illegible]
Dito dito	4	$89\frac{3}{4}$ $\frac{13}{16}$	Cert. 1831/1838	5	
O. I. Leening.	4		Dito Dito	$4\frac{1}{2}$	82[illegible]
Amort. Syndic.	$3\frac{1}{2}$		Dito *Hope*	4	78[illegible]
Hand.-Maats.	$4\frac{1}{2}$		Dito *Stieglitz.*	4	
Belgie.			Dito dito 5e Ser.	4	76[illegible]
Certificaten.	$2\frac{1}{2}$		Inschr. Assig.	6	
D° *Rothschild.*	$2\frac{1}{2}$		Certific. dito.	6	
Frankrijk.					
Obligatien.	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	$18\frac{1}{8}$	Obligatien	4	
Dito Buitenl.	3	$36\frac{1}{4}$	**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. °/m.	3	$38\frac{1}{8}$ $\frac{1}{4}$			
Bew. Sp. Com.		$4\frac{1}{16}$	Metalliek	5	[illegible]
Amort. Schuld.		$3\frac{11}{16}$	Dito bet. Amst.	5	72[illegible]
Portugal.			Dito letter B.	5	[illegible]
Londen nieuwe.	5	$35\frac{11}{16}$ $\frac{3}{4}$	Dito 1847	$2\frac{1}{2}$	[illegible]
Dito uitgest.	4		Dito 1851/1852	$2\frac{1}{2}$	[illegible]

Mexic., te Lond. 3 pct. $23\frac{7}{8}$, $\frac{15}{16}$; dito Onb. ...

Over het geheel was onze fondsenmarkt heden zeer ... stemming was onbeduidend flaauw.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Graven...